

Πέμπτη, 25 Μαΐου 2006
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Πότε υπογράφηκαν και τι προέβλεπαν η συνθήκη του Νειγύ και η συνθήκη των Σεβρών;

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Β' τεύχος, σελ. 83-84: «Δύο συνθήκες, μετά τη λήξη του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου... στην Ελλάδα»

Α.1.2. Ποια ήταν η εξέλιξη των χερσαίων μέσων μεταφοράς κατά τη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση;

Μονάδες 18

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Α' τεύχος, σελ. 152+153 (προαιρετική εισαγωγή): «Στις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αι. ... στη βιομηχανία»

σελ. 154 «Την ίδια εποχή ... της αγροτικής παραγωγής».

σελ. 155 «Παράλληλα η ηλεκτρική ενέργεια ... η ταχύτητα των μέσων μαζικής μεταφοράς».

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

α. Οι Έλληνες αποδέχθηκαν «το σχέδιο των τριών τμημάτων» (1824)

β. Ο Ίων Δραγούμης υπηρέτησε ως υποπρόξενος της Ελλάδας στο Μοναστήρι.

γ. Η Ελλάδα υπέγραψε αμυντική συμμαχία με τη Βουλγαρία το Μάιο του 1912.

δ. Ο Α' Βαλκανικός πόλεμος έληξε με την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου.

ε. Οι Γερμανοί εγκατέλειψαν την Αθήνα στις 12 Οκτωβρίου 1944.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Σωστό
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Εγκάρδια Συνεννόηση (Αντάντ).
- β. Άξονας Ρώμης – Βερολίνου.
- γ. Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε.

Μονάδες 12

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Εγκάρδια Συνεννόηση (Αντάντ), σελ. 54.

Στις αρετές του 20ου αιώνα δύο συνασπισμοί βρίσκονται αντιμέτωποι στην Ευρώπη πριν από την αρχή του Α' Παγκοσμίου πολέμου. Ένας από αυτούς είναι η Εγκάρδια ή Τριπλή Συνεννόηση (Αντάντ) που ως μέλη της έχει τη Γαλλία, την Αγγλία και τη Ρωσία.

(προαιρετικά: Αργότερα στη Συνεννόηση εντάχθηκε και η Ιταλία η οποία, ενώ μέχρι το 1915 μένει ουδέτερη, παρά τη συμμετοχή της στον αντίπαλο σχηματισμό της Τριπλής Συμμαχίας, τότε δελεασμένη από τις αγγλογαλλικές προτάσεις ότι θα της παραχωρούσαν την Τεργέστη, κηρύσσει τον πόλεμο στη Γερμανία.)

β. Άξονας Ρώμης – Βερολίνου: σελ. 236, «Το 1936 ... ήταν πια μια πραγματικότητα».
(προαιρετικά: «Αργότερα ... καθεστώτων»).

γ. Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε.: σελ. 266

Ένας Γενικός Γραμματέας διευθύνει τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών που ιδρύθηκε το 1946, με έδρα τη Νέα Υόρκη και μεριμνά για την εκτέλεση των αποφάσεων που λαμβάνονται από τη Γενική Συνέλευση και τις χώρες που συμμετέχουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Β1

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τα προβλήματα που επισημαίνουν οι αντιπρόσωποι των Κρητών στο υπόμνημα της 14^{ης} Μαΐου 1866, λίγο πριν από την έναρξη της Κρητικής Επανάστασης.

Μονάδες 25

«35 έτη παρήλθον και κατά το διάστημα τούτο η ζωή των πατέρων ημών και ημών των ιδίων υπήρξε σειρά καταπιέσεων, αδικιών και δυστυχημάτων. Ουδείς περιηγητής ήλθεν εις τον ωραίον πλην ατυχή τόπον μας χωρίς να συγκινηθή από τα παθήματά μας. Βαρύτατους φόρους καθ' εκάστην αυξανομένους πληρώνομεν πλην ουδέν των καλών, όσα πάντες οι λαοί εις αντάλλαγμα των βαρών τούτων χαίρουσιν, απολαμβάνομεν· η δικαιοσύνη είναι παρ' ημίν άγνωστος ούτε δικαστήριο αντάξια του ονόματος έχομεν, ούτε νόμους· διοικήσις είναι η αυθαίρετος θέλησις του αντιπροσώπου της Υψηλής Πύλης. Τα τέκνα ημών ένεκα ελλείψεως σχολείων ανατρέφονται εν τω σκότει της αμαθείας, τα ολίγιστα σχολεία, τα οποία έχομεν, συντηρούμεν σχεδόν πάντα εκ του υστερήματος ημών. Ημείς αυτοί διατηρούμεν τον κλήρον μας. Εις ουδεμίαν δημοσίαν θέσιν είμεθα δεκτοί, οδών και γεφυρών εντελώς στερούμεθα· η μαρτυρία ημών δεν έχει ισχύν απέναντι της του Οθωμανού, τα εκ μέρους των Οθωμανών προς ημάς αδικήματα σπανίως τιμωρούνται· εν γένει δ' ουδενός, όσων απολαύει και ο ελάχιστος υπήκοος κράτους πολιτισμένου, απολαμβάνομεν ημείς. Είμεθα παντελώς δούλοι της ετέρας φυλής» (Τουρκοκρητών).

Από το υπόμνημα των αντιπροσώπων των Κρητών
της 14^{ης} Μαΐου 1866

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σχολικό, σελ. 288: «Από τη δημοσίευση ... είχαν υποσχεθεί». (προαιρετική αναφορά στον ανταγωνισμό των μεγάλων δυνάμεων και ιδιαίτερα Αγγλίας και Ρωσίας)

Σχολικό σελ. 289: «Μέσα σ' αυτό το κλίμα ... την κατάσταση στο νησί...». Το κείμενο αποτελεί συνοδευτικό έγγραφο για το υπόμνημα της 14^{ης} Μαΐου 1866, που οι Κρήτες απέτειναν στον Σουλτάνο και στις Μεγάλες Δυνάμεις εκθέτοντας τα ακανθώδη προβλήματά τους, τα παθήματά τους (αδικίες και δυστυχήματα).

Σε σχέση με τις ιστορικές μας γνώσεις, το συνοδευτικό αυτό έγγραφο εστιάζει στο δυσβάστακτο φορολογικό σύστημα και το συνδυάζει με την παντελή έλλειψη πρόνοιας για τους Κρητικούς από την τουρκική εξουσία. Πιο συγκεκριμένα, στο υπόμνημα αναφέρεται η ιδιαίτερα βαριά φορολογία, («βαρυτάτους φόρους», «η βαρεία φορολογία μας να μετριασθεί και τακτοποιηθεί»). Στο σημείο αυτό η πηγή επιβεβαιώνει τις πληροφορίες του σχολικού βιβλίου σελ. 289: «Γύρω στα 1865

...ένταση». Ένα βασικό πρόβλημα των Κρητών, επομένως, ήταν το γεγονός ότι «Ο φόρος εισπράττονταν ... δυσβάστακτος».

Επιπλέον, θίγονται η **ανυπαρξία δικαιοσύνης** και η **έλλειψη νόμων**, καθώς και η έλλειψη εκπαιδευτικής υποδομής με αποτέλεσμα την αμάθεια. Η **οικονομική υποστήριξη του κλήρου** είναι ακόμα ένα θέμα το οποίο φαίνεται να απασχολεί τους Κρητικούς (με αυτό συνδέεται το **μοναστηρικό** πρόβλημα, δηλαδή η διαχείριση των προσόδων των μοναστηριών που τότε περιοριζόταν σε κάποιους επισκόπους και στον Τούρκο Βαλή).

Προφανώς, οι υπερβολικά συναισθηματικά φορτισμένες αναφορές που έχουν να κάνουν με την **έλλειψη υποδομής** (δρόμους, γέφυρες), με την **παιδεία** («σκοτός αμαθείας, ολίγιστα σχολεία»), και η κρίση για την κατάστασή τους συγκριτικά με τους Τούρκους («παντελώς δούλοι της ετέρας φυλής»), αποτελούν διεκτραγώδηση της κατάστασής τους. Καταληκτικά, δηλαδή, εμφανίζεται η **κατώτερη θέση τους** συγκριτικά με τους Τουρκοκρητικούς.

ΘΕΜΑ Β2

Χρησιμοποιώντας σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε πώς η «μεγάλη κρίση» του 1929-1932 μεταμορφώθηκε από οικονομική σε ιδεολογική.

Μονάδες 25

Στην Ευρώπη, που δεν είχε προλάβει να συνέλθει από την καταστροφή του Μεγάλου Πολέμου, η Κρίση είχε τεράστιο πολιτικό αντίκτυπο. Η εμπιστοσύνη προς τους υφιστάμενους οικονομικούς και πολιτικούς θεσμούς, στην οικονομία της αγοράς και τις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας κλονίστηκε- σε ορισμένες χώρες ανεπανόρθωτα. Οι κλασικές φιλελεύθερες συνταγές φάνηκαν απρόσφορες απέναντι στα προβλήματα της αυξανόμενης ανεργίας και της ύφεσης (...). Ταυτόχρονα, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις δημοκρατίες της Δύσης, που παρά τη λήψη ορισμένων έκτακτων μέτρων διαφύλαξαν το δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματός τους, η Μεγάλη Κρίση διευκόλυνε την άνοδο αντικοινοβουλευτικών κι εθνικιστικών κινημάτων και την επιβολή δικτατορικών «λύσεων». Οι επιπτώσεις στη διεθνή και την ευρωπαϊκή κοινωνία των κρατών, που έβγαινε κατακερματισμένη από την Κρίση, θα ήταν καταλυτικές.

Ιω. Στεφανίδη, *Ο τελευταίος ευρωπαϊκός αιώνας: διπλωματία και πολιτική των Δυνάμεων (1871-1945)*, Αθήνα, 1997, σ. 123

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η οικονομική κρίση που εμφανίζεται το 1929, με την κεφαλαιοκρατική συγκέντρωση στις βιομηχανίες και τις τράπεζες, τα κύματα αστυφιλίας και την προλεταριοποίηση των μεσαίων αστικών στρωμάτων, αρχίζει να μεταμορφώνεται σε ιδεολογική. Μία δυσπιστία προς το αστικό δημοκρατικό πολίτευμα («η εμπιστοσύνη προς τους υφισταμένους ... θεσμούς, ... τις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας κλονίστηκε ανεπανόρθωτα»), προς τη φιλελεύθερη οικονομία, (όπως εκφράστηκε με τις αντιλήψεις του Σμίθ και των φιλελεύθερων οικονομολόγων) («η εμπιστοσύνη ... στην οικονομία της αγοράς ... κλονίστηκε» , «οι κλασικές φιλελεύθερες συνταγές φάνηκαν απρόσφορες») και προς την κοινωνία της βιομηχανικής ανάπτυξης («προβλήματα της αυξανόμενης ανεργίας και της ύφεσης») αρχίζει να εκδηλώνεται στην Ευρώπη.

Σχολικό βιβλίο, σελ. 164-166 «Με την εξαφάνιση των μεσαίων ... η οικονομική και κοινωνική κρίση». Συμπληρωματικά, καταγράφεται στο απόσπασμα ότι «η Μεγάλη Κρίση διευκόλυνε ... δικατατορικών λύσεων»).

Κατά συνέπεια, οι επιπτώσεις της Μεγάλης Κρίσης στην ευρωπαϊκή και διεθνή πραγματικότητα υπήρξαν καθοριστικές και καταλυτικές, ιδιαίτερα για τη διεθνή ειρήνη, εφόσον η οικονομική δυσπραγία των Δυνάμεων και τα κοινωνικά προβλήματα στο εσωτερικό τους οδήγησαν στην έκρηξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Τα θέματα δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες για έναν καλά διαβασμένο μαθητή. Η επιλογή των πηγών ήταν εύστοχη. Μικρό πρόβλημα ενδεχομένως να παρουσιαστεί στο Β2 θέμα για την απάντηση του οποίου απαιτείται καλή γνώση οικονομικοκοινωνικής ορολογίας.